

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

1
2024

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 788 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 7-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiyalarning roli va ahamiyati.....	10
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Zaynutdinova Umida Djalolovna	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda konseptual, ilmiy, innovatsion yondashuvning zarurati	16
Gulnora Abdurahmonova	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tish muammolari va uni bartaraf etish yo'llari	22
S. R. Topildiyev	
Milliy strategik maqsadlar: ekologik va bojxona boshqaruvi mexanizmlarining maqbul kombinatsiyasi	28
Muratova Shohista Nimatullayevna	
Green Economy in Tourism in Uzbekistan.....	32
Alieva Makhbuba Toychievna	
Инновационные подходы в сельском туризме: "Зеленые маршруты"	36
Голышева Елена Вячеславовна	
Mamlakatimizda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasining ustuvor yo'nalishlari	42
Vaxabov Abduraxim Vasikovich, Nazarov Nazirjon Narzilloevich	
To'qimachilik sanoati korxonalarini barqaror rivojlantirish omillari.....	47
A.Yu. Mardanov	
Turizmni qayta jonlantirish strategiyasini ishlab chiqishda turizmni rejalashtirishning istiqbollari.....	52
A'zamov Saidakbarxon Avazxon o'g'li	
O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishi asosida barqaror rivojlanishga erishish	57
Abdullayev Elyorbek Odiljon o'g'li	
Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	62
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Turistik hududlarning barqaror rivojlanishini baholash metodologiyasida integral baholash ko'rsatkichlarini aniqlashning nazariy jihatlar.....	66
Asraqulov Abduraxmon Sultonovich	
Iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda "yashil" iqtisodiyot va uning ayrim masalalari.....	70
Axunova Shoxistaxon Nomonjanovna, Sultonova Gulbaxor Shoxnazimovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligi faoliyatining nazariy tamoyillari va o'ziga xos xususiyatlari.....	74
Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich	
Mintaqa iqtisodiyotida agrar soha samaradorligini oshirishning ahamiyati.....	78
Butanova Dilnoza Rustamovna	
Global krizislar va ularning turizm iqtisodiyotiga ta'siri.....	83
Hallakova Barnoxon bahodirjonovna	
Agroturizm faoliyati rivojlanishining xorijiy tajribalari va ularda faoliyatni rivojlantirish modellarining qo'llanilishi.....	95
Husanboyev Sadafbek Yorqinjon o'g'li	
Yashil iqtisodiyotni kreditlashda banklarning o'rni.....	101
Ibragimova Sevara Muxamedjan qizi	
Qurilish materiallari sanoati korxonalari samaradorligini baholash masalalari.....	104
Isayev Jakhongir Muzaffarovich	
Iqtisodiyotni islomiy moliya tamoyillari asosida moliyalashtirish amaliyotini joriy etish istiqbollari	110
Kasimov Baxtiyor Usmanovich	
Oziq-ovqat sanoatida tadbirkorlik faoliyatini tashkil etishning iqtisodiy mexanizmi.....	113
Mahamatova Maftuna	
Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlik ko'rsatkichlarini takomillashtirish imkoniyatlari.....	119
Nurfayziyeva Mohinur Zayniddinovna	

Islom moliyalashtirish xizmatlari asosida kichik va o'rta biznesni moliyalashtirish usullari.....	124
Said Po'latov Maxamedovich	
Using Innovative Technologies in Hotels as a Factor of Sustainable Development of Tourism Industry	128
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	
Dorivor o'simliklar yetishtirishning dunyo mamlakatlari iqtisodiyotidagi o'rni va xalqaro bozor savdosida prognozlar.....	135
To'xtabayev Jamshid Sharofiddinovich, Maftuna Ermatova Arslonbek qizi	
O'zbekistonga turistlar tashrifini ko'paytirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	142
Toshmurod Kulmanov	
Agrobiznesni moliyaviy quvvatlash va rivojlanish istiqbollari	147
Tursunova Dilnavo Islomovna	
Oziq-ovqat bozorini qandolat mahsulotlari bilan to'ldirishda marketing strategiyalaridan foydalanishni takomillashtirish.....	150
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi	
Yoshlar turizmini rivojlantirish holati va uni takomillashtirish yo'llari.....	159
Allayor Norboyev Ismoilovich	
Biologik aktivlarni baholashning uslubiy jihatlarini takomillashtirish.....	162
Boltayev Abror Sayitmuradovich	
Agrosanoat ishlab chiqarishida innovatsion jarayonlarni tadqiq qilishga uslubiy yondashuvlari.....	168
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich	
Suv resurslaridan samarali foydalanishda suv solig'ining ahamiyatini oshirish	174
Ikramov Nuriddin Kamolitdinovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida innovatsiya va innovatsion faoliyat bilan bog'liq tushunchalarining nazariy masalalari	179
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Temur Olimovich Mamayunusov	
Aglomeratsiya iqtisodiyoti – Agglomeratsiya iqtisodiyoti – hududiy rivojlanishni harakatlantiruvchi omili sifatida	185
Raximbayev Akmal Azatboyevich	
Korxonalarni boshqarish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish mexanizmlari	190
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
Globalashuv sharoitida turizm sohasida innovatsion faoliyatni rivojlantirishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish	195
Salimov Dilshodbek Davronovich	
To'qimachilik sanoat korxonalarida marketing strategiyasi.....	199
Tillyaxodjayev Azizxon Aloxonovich	
Oziq-ovqat sanoati korxonalari raqobatbardoshligini oshirish yo'llari	203
Nilufar Umarova	
O'zbekistonda transport xizmatlari ko'rsatilishi tahlili	207
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
Agrar sektorga jalb qilingan investitsiyalarning sohadagi intensiv iqtisodiy o'sishga ta'sirining tahlili	213
Yangiboyev Sirojiddin Jo'ramurodovich	
Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligiga a'zo davlatlarda auditning xalqaro standartlarini qo'llash xususiyatlari	220
Meliyev Isroil Ismoilovich	
Raqamli bank xizmatlarini yanada takomillashtirish: muammolar va yechimlar	227
Melikov Otabek Maxmadiminovich	
Innovatsion iqtisodiyotda inson kapitalining tutgan o'rni.....	232
Abdikarimov Islombek Ibragimovich	
Kimyo sanoati korxonalarini boshqarish modellariga oid zamonaviy tajribalar.....	237
Avulchayeva Feruza Djurakuziyevna	
Задачи предмета «русского языка» на современном этапе	243
Адилова Солияхон	

Tijorat tashkilotlarining investitsiya faoliyati	247
Farhod Mahmudovich Tirkashyev, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li	
Korrelyatsion-regression tahlil orqali turizm xizmatlari samaradorligini oshirish mexanizmlari.....	252
Gapparov Azim Qayumovich	
O'zbekistonda monetizatsiya darajasi va uni makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri.....	258
Isayev Atabek Djurabayevich	
Prospects for the Development of Bond Circulation in the Capital Market.....	266
Jurabek Sobirov	
Ta'lim xizmatlari bozorida oliy ta'lim muassasalarining rivojlanish holati tahlili.....	270
Kuldashev Sherzod Alimardonovich	
Iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilish va ularning barqaror iqtisodiy o'sishdagi roli	276
Mamadiyeva Dilrom Ravshon qizi	
Surxondaryo viloyatlarning marketing salohiyatini shakllantirish holati tahlili	280
Mamadjanova Tuyg'unoy Axmadjanovna	
Improving Internal Control System	287
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
Oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishda OTMLar veb-saytlari samaradorligini oshirish.....	291
Musayev Bekjon Shukurillayevich	
Korxonaning narx-navo tizimi va narx siyosatini tahlil qilish	298
Musayeva Shoira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilhkomovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiyot sohasini moliyalashtirish istiqbollari.....	302
Muxammadiyev Ramz Zoirjon o'g'li	
Xizmatlar ko'rsatish subyektlarida biznes-modellarining raqamli transformatsiyalashuv konsepsiyalari.....	306
N. B. Yahyoxonov	
Mikromoliyaviy xizmatlar ko'rsatuvchi kredit tashkilotlarining samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili.....	311
Nazarova Muslima Nazarovna	
Sanoat korxonalarida aylanma mablag'lardan foydalanishning ilmiy-amaliy jihatlarini	317
Nurmatov Mirzaakbar Mirzaaliyevich	
Biznesni yuritishda korxonalararo integratsion jarayonlarni rivojlantirish masalalari.....	322
Olimova Nodira Xamrakulovna	
O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning moliyaviy mexanizmlari: tahlil va istiqbollar	329
Oppoqxonov Nurmuhammadxon Po'latxon o'g'li	
O'zbekistonda davlat korxonalari transformatsiyasini jadallashtirish yo'nalishlari.....	333
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	
Aholining turmush darajasini oshirish sharoitida mehnat bozori transformatsiyasining dinamikasi	338
Rahimboyev Muxtorbek Ikrom o'g'li	
Tijorat banklarida iqtisodiy-matematik modellashtirish samaradorligini yanada oshirish usullari.....	341
Raxmanov Mexridin Sindarovich	
Aholi moliyaviy savodxonligiga investitsiya kiritishning ahamiyati.....	345
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda valyuta siyosatini samarali tashkil etish.....	350
Samandarov Zuxriddin Raup o'g'li	
Sharq va G'arb tamaddunida gender qarashlar	355
Samandarova Gulxayo Abdulkarim qizi	
Imkoniyati cheklanganlarga to'siqsiz turizm xizmatlarini tashkil etish istiqbollari	359
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li	
To'qimachilik korxonalarining inqirozga qarshi boshqaruvida davlat tomonidan tartibga solishning ahamiyati	363
Todjimamatova Mashxura Erkinovna	
Mintaqalarning ekologik-iqtisodiy xususiyatlari va ularning barqaror rivojlanish bilan bog'liqligi	367
Toshboyev Muzaffar Muxtorovich	

Перспективы развития сферы услуг в Узбекистане	373
Tsoy Marina Petrovna, Li Marina Rudolfovna, Romashkin Roman Anatolyevich	
Opportunities for Bicycle Tourism in Zomin, Bulungur and Bakhmal Districts	379
Urozaliev Elyor Shuxrat ogli, Xujamov Bobur bahodir ogli, Saydullayev Abbosjon Murodovich	
Pul-kredit siyosati va moliyaviy inqiroz: uslubiyot va saboqlar	384
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	
Korxonalarda barqaror rivojlanishni tatbiq etish istiqbollari	391
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Jumayeva Guzal Sherxon qizi	
Telekommunikatsiya korxonalari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish	396
Xusanov Ulugbek Nishanovich	
Milliy iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini kengaytirish imkoniyatlari	402
Xuseynova Feruzabonu Mamadaliyevna	
O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari	405
Yo'ldosheva Dilnoza G'ayrat qizi	
Необходимость соблюдения этических норм в профессиональной деятельности бухгалтеров	408
Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна	
Mintaqalarda kichik innovatsion korxonalarni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari	412
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Axmadjanov Ilyosbek Ilxomjon o'g'li	
Tadbirkorlik faoliyatini rivojlanishini nazariy masalalari	416
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Abduraxmonov Sherali Sharifjonovich	
Пути повышения прозрачности бюджета Республики Узбекистан	420
Адашов Гайрат Рустамович	
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog'liqligi	424
Axmediyeva Aliya Toxtarovna	
Тенденции и факторы развития пищевой промышленности в Узбекистане	432
Б. А. Хакимов	
Роль платежных систем в функционировании электронной коммерции	438
Бабаева Гузаль Яшиновна	
"Sirdaryo" va "Sirdaryo-Farm" erkin iqtisodiy zonasidagi xorxonalari erishgan yutuqlari, berilgan imtiyozlar va yaratilgan shart-sharoitlar to'g'risida	444
Davlayev G'olib Ashurovich	
Milliy iqtisodiyotga jalb qilingan investitsiyalarning tahlili	447
Djalilov Dostonbek Abduazizovich	
Ishlab chiqarish tafovutining Markaziy Bank monetar siyosati qarorlariga ta'siri	452
Duskobilov Umidjon Sharofiddinovich	
O'zbekistonda innovatsion jozibadorlik asosida oliy talim xizmatlarini rivojlantirish	457
Jonuzokov M. K.	
Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvni takomillashtirishda xorij tajribasidan foydalanish	461
Ismailov Allayor Rashidovich	
Особенности формирования ценовой стратегии на рынке плодоовощной продукции	465
Исроилов Абдурашид Абдурахманович	
Iqtisodiyotni globalashuvi sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar barqarorligining nazariy metodologiyasini takomillashtirish	471
Kalandarova Nargiza Narimanovna	
Проблемы регулирования и защиты инвесторов в развитии электронной коммерции и пути их решения	475
Кенжебаева Гульфуза Рахматиллаевна	
Сущность, цели и задачи определение уровня финансовой устойчивости предприятия в современных условиях	478
Киличев А. А.	
Sug'urta tashkilotlari tomonidan taqdim etiladigan hisobotlarni xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish	485
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	

Классификация институциональных факторов, определяющих предпринимательскую активность в Узбекистане.....	490
Курпаяниди Константин Иванович	
Ho'jalik yurituvchi subyektlarning kredit va qarz mablag'laridan foydalanish samaradorligi tahlilini takomillashtirish.....	497
Mahmudova Go'zal Samadjon qizi	
Muqimiy ijodiDA milliy uyg'onish va iqtisodiy, falsafiy qarashlar	502
Muxlisa Muxitdinova	
Совершенствование управления портфелем залогов для обеспечения финансовой устойчивости: инсайты и рекомендации для Узбекистана	505
Наимов Шахрух	
Определение специфических особенностей и факторов влияющие на процесс внедрения международных требований и стандартов в коммерческих банков Республики Узбекистан.....	509
Хайдаров Зохир Шаривович , Каражанова Гулноза Толлиевна, Хайдари Фидои Зохи Зода	
Inson kapitalida mujassam bo'lgan fazilatlar, ularning jamiyat rivojlanishidagi o'rni va roli	514
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Sevara Abdinazarovna Babanazarova, Mexrangiz Olimovna Mamayunusova	
Развитие рыночных отношений и усиление их влияния на рост объёмных и качественных показателей культурного туризма.....	521
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Основные направления цифровой трансформации в банковском секторе.....	525
Рахимова Гавхар Ойбековна	
O'zbekistonda ayollarni tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishda bank kreditlarining roli	530
Saidova Subhinigor Azizovna	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish asosida kambag'allikni qisqartirishning innovatsion yo'llari	535
Sultonov Shodiyor Abduhalilovich, Nazarov Asqar Anvar o'g'li	
Yuridik shaxslar mol-mulkiga soliq solishning o'ziga xos xususiyatlari	541
Umirov Xurshid Islomovich	
Korxonalar va tashkilotlarni modernizatsiya qilish jarayonlari.....	545
Fayziyeva Dilafruz Shuxratovna	
"Авеста" – исторический источник экономической мысли в Древней Средней Азии	549
Хакимов Назар Хакимович, Садиков Анвар Каримович	
Приоритетные направления развития теории формирования финансовой политики предприятия	555
Хамдамов С. Ф.	
Innovatsion rivojlanish sharoitida inson resurslarini strategik boshqarish.....	562
Xasanova Nafisa Shavkatovna	
Mehnat bozorida mehnat resurslaridan samarali foydalanishda yoshlar bandligini takomillashtirish.....	566
Xuvaydullayeva Iroda Xusniddin qizi	
Sanoat korxonalari faoliyati samaradorligi va raqobatbardoshligini baholashga doir uslubiy yondashuvlar.....	572
Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
Amir Temur davrida hunarmandchilik siyosatining o'ziga xos iqtisodiy xususiyatlari	578
Zikrillayev Jaxongir Sarvar o'g'li, ilmiy rahbar: Nasimov Baxtiyor Vasiyevich	
Infratuzilma obyektlari rivojlanishining turizm sohasidagi o'rni.....	583
Toyrova Amina Baxtisher qizi	
Korxonalarda moliyaviy investitsion portfelni jalb qilish va rag'batlantirishning zamonaviy shakl va usullari tahlili	588
Haydarov Humoyun Begmurod o'g'li	
Kichik biznes korxonalari raqobatbardoshligini tadqiq etishga konseptual yondashuvlar	592
К. Q. Tajibayev	
Бухгалтерский учет дебиторской и кредиторской задолженности в современной экономике	599
Камолова Феруза Кахрамоновна	

O'zbekistonda mehmonxona sohasidagi mahalliy boshqaruv tizimini takomillashtirish yo'llari.....	603
Mirzayeva Lola Shavkatovna	
Turizmni rivojlantirishda "yashi" marketingni o'rni.....	607
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
Inson kapitalini boshqarishning xorij tajribasi.....	612
Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
Agrasanoat majmuasida oziq-ovqat mahsulotlarini yetishirish va qayta ishlashda klasterlarini rivojlantirishning xalqaro tajribalari.....	620
Salixov Sherzod Abduxakimovich	
Mamlakatimizda mehnat bozorida ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish	625
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
Budjetdan tashqari mablag'lar hisobi va nazoratini takomillashtirish	628
Ostonokulov Azamat Abduraimovich, Alimardonov Asrorjon Alimardonovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida investitsion jarayonlar rivojlanishining xorij tajribasi	635
Miyassarov Davron Abdurashid o'g'li	
Xizmat ko'rsatish va servis sohasida mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligini baholash ko'rsatkichlari.....	640
Muhammadamin Erdon o'gli Erdonov	
Инновационные направления развития сферы услуг как фактор экономического роста.....	644
Насиров Дилшод Фархадович	
Влияние прямых иностранных инвестиций (пии) на экономику Узбекистана	654
Юлдашев Нодирбек Сайдибурханович	
Qulay investitsiya muhiti – xorijiy investitsiyalar oqimini oshirishning asosiy omilidir.....	659
Hoshimov Jahongir Ravshanbek o'g'li	
Biznesni loyihaviy moliyalashtirish va uning asosiy yo'nalishlari.....	664
Razzakov Jasur Xamraboyevich	
Inflation and Unemployment: Evidence from Uzbekistan	670
Mahmudov Nosir, Nabiyeva Nargizaxon Nuriddin qizi	
Milliy mahsulotlarni jahon bozoriga olib chiqishda marketing strategiyalaridan foydalanish	677
Meliqulov Abduhalil Norinovich	
O'zbekistonda kichik sanoat zonalarini tashkil etish va rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ustuvor yo'nalishlari	683
Ortiqov Avazbek Bahrom o'g'li	
Rene Dekart va Blez Paskal ta'limotlarida ratsional g'oyalar komparativistikasi.....	689
Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	
Sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishining nazariy-uslubiy asoslari.....	694
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
The Importance of the World Trade Organisation (WTO) and Uzbekistan's Efforts to Join It.....	699
Urozaliev Elyor, Khoshimova Sevara	
Jismoniy tarbiya va sport muassasalarini moliyalashtirishdagi mavjud muammolar.....	705
Abduqaxorov Ulug'bek Abdug'aniyevich	
Yangi O'zbekistonda turizmning drayver sifatida barqaror rivojlanish yo'nalishlari	709
Tuxliyev Iskandar Suyunovich	
Mahalliy soliqlar va yig'implarning iqtisodiy mohiyati hamda ularni undirishning xususiyatlari	713
Tuychiyev Kamoliddin	
Tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishda xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari	717
Yadgarov Nodir Ravshanovich	
Organik qishloq xo'jaligiga o'tish bosqichlarining tashkiliy jihatlar va iqtisodiy asoslari.....	723
Amirqulov Shuxrat Olimovich	
Davlat xaridlari jarayonida e'tiborsiz ijrochilarni imkoniyatini cheklash masalalari	727
G'ofurov Temur Baxrom o'g'li	

O'zbekiston iqtisodiyotida investitsion loyihalarni faol tashkil etish istiqbollari	730
Utkurov Kozimjon Dilmurod o'g'li	
Iqtisodiy o'sishni ta'minlashda transport tadbirkorligi faoliyatini rivojlanish imkoniyatlari	733
M. Masharipova, I. Ruzmetova, D. Kuramboyeva	
Sug'urta faoliyatini takomillashtirishda andarrayting xizmatining o'rni	737
Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich	
O'zbekistonda eksportni sug'urtalash mexanizmlarini yanada kengaytirish yo'nalishlari	741
Qarshiyev Keldiyor Eshpulatovich	
Kambag'allikni qisqartirishda aholini tadbirkorlikka yo'naltirish	745
Rajabboyev Muzaffar Erkaboyevich	
Yoqilg'i-energetika korxonalarining moliyaviy barqarorligining ilmiy nazariy asoslari	749
Xusanov Qaxramon Nishonovich	
Оценка результатов реформы бухгалтерского учета в Республике	753
Киличева Фарида Бешимовна, Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
Эффективность программ соответствия в различных компаниях	757
Ахмедов Бехзод Ахмедович	
Элементы системы внутреннего контроля в выбранном финансовом институте	762
Хасанов Кахрамон Ахмаджанович	
Authentic Leadership Unleashed: A Comparative Analysis of Leadership Styles	767
Esanova Shohida Utkirovna	
Investitsion loyihalarni moliyalashtirishdagi moliyaviy risklarni boshqarishning ilg'or xorij tajribalari	774
Madiyarov Sanjar Gulyamovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlarida xarajatlar hisobining uslubiy masalalari takomillashtirish	781
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich, Umaraliyev Isomidin Ismonjon o'g'li	

O'ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIDAN FOYDALANISHI ASOSIDA BARQAROR RIVOJLANISHGA ERISHISH

Abdullayev Elyorbek Odiljon o'g'li

Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika
universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada barqaror iqtisodiy rivojlanish maqsadlarini amalga oshirish uchun QTE manbalaridan foydalanish zaruriyati asoslangan. QTE manbalaridan foydalanishning ana'naviy energiyaga nisbatan afzalliklari va kamchiliklari aniqlangan. O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiyadan foydalanish ko'lamini oshirish uchun taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: qayta tiklanuvchi energiya, energetika siyosati, moliyaviy rag'batlantirish, milliy energetika strategiyasi, tarmoq integratsiyasi, energiya loyihalari, barqaror rivojlanish, "yashil" energiya.

Abstract: This article is based on the need to use renewable energy sources to achieve the goals of sustainable economic development. The advantages and disadvantages of using renewable energy sources compared to traditional energy are identified. Proposals and recommendations have been developed to increase the use of renewable energy in Uzbekistan.

Key words: renewable energy, energy policy, financial incentives, national energy strategy, grid integration, energy projects, sustainable development, green energy.

Аннотация: В основе данной статьи лежит необходимость использования возобновляемых источников энергии для достижения целей устойчивого экономического развития. Выявлены преимущества и недостатки использования источников ВИЭ по сравнению с традиционной энергетикой. Разработаны предложения и рекомендации по увеличению использования возобновляемых источников энергии в Узбекистане.

Ключевые слова: возобновляемая энергетика, энергетическая политика, финансовые стимулы, национальная энергетическая стратегия, сетевая интеграция, энергетические проекты, устойчивое развитие, зеленая энергетика.

KIRISH

Qayta tiklanuvchi energiya (QTE) manbalaridan foydalanish ko'lam va maqsadga muvofiqligi, birinchi navbatda, an'anaviy energiya texnologiyalari bilan solishtirganda ularning raqobatbardoshligi va iqtisodiy samaradorligi bilan belgilanadi. QTEning asosiy afzalliklari qazib olinadigan yoqilg'ida ishlaydigan tizimlardan farqli o'laroq, resurslarning amalda tugamasligi, deyarli hech qanday operatsion xarajatlar va atrof-muhitga zararli moddalarning chiqarilishini oldini oladi.

Dunyoning ko'pgina mamlakatlarida milliy iqtisodiyotlar tarkibida QTE manbalaridan foydalanish imkoniyatlariga qiziqish ortib bormoqda, ularning barchasi bir qator obyektiv sabablar bilan bog'liq:

Birinchidan, QTE manbalari ma'lum texnik-iqtisodiy ko'rsatkichlar bo'yicha avtonom energetika tizimlari uchun samarali energiya manbasiga aylanadi, qimmatbaho import qilinadigan yoqilg'idan foydalanadigan an'anaviy energiya manbalariga nisbatan tejamkor va ekologik tozadir;

Ikkinchidan, QTEdan foydalanish nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy yoki ekologik mezonlarga asoslanadigan ijtimoiy samaralari kuzatiladi.

Qayta tiklanuvchi avtonom energiya manbalaridan foydalanish orqali mamlakatlar aholisining hayot sifatini sezilarli darajada yaxshilashga imkoniyatlar yaratiladi;

Ushbu holatlardan kelib chiqib, O'zbekiston Respublikasida ham QTEdan foydalanish ko'lamini oshirishga qaratilgan keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son farmonida "2026-yilga qadar QTE manbalari ulushini 25 foizga yetkazish evaziga yiliga qariyb 3 milliard kub metr tabiiy gazni tejash" ^[1] bo'yicha belgilab berilgan.

Mazkur holatlarni inobatga olganda, muqobil energiyani rivojlantirishning samaradorligini oshirish orqali barqaror rivojlanishga erishishga qaratilgan ilmiy tadqiqotlarni olib borishga yuqori ahamiyat qaratish talab etiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Yaqin kelajakda QTE manbalarining roli global miqyosda sezilarli darajada oshib bormoqda. Rivojlangan davlatlar va xalqaro tashkilotlar tomonidan jahon va uning mintaqalarida energetikani rivojlantirishning uzoq muddatli istiqbollari yuzasidan keng tadqiqotlar olib borilmoqda.

QTE – bu to'ldirish yoki qayta ishlab chiqarish va qayta tiklash qobiliyatini namoyon qiluvchi, foydalanish bilan tugatib bo'lmaydigan energiya QTE sifatida qaraladi. QTE turli manbalardan turli usullardan energiyaning turli shakllarini yig'ish orqali ishlab chiqarilishi mumkin. Qayta tiklanuvchi manbalardan ba'zilar quyosh, shamol, biomassa, gidroelektr, geotermal, suv oqimi va boshqalar [2].

21-asrning o'rtalariga kelib, dunyo energiya talabining taxminan 45% quyosh massivlari bilan ta'minlanishi mumkin. Holbuki, quyosh nurlanishidan hosil bo'lgan elektr energiyasi bir qancha sanoat va maishiy ehtiyojlarga xizmat qilishi mumkin [3].

Xalqaro tadqiqotlarda QTE manbalaridan foydalanish tarmoq va sohalar bo'yicha turlicha yo'nalishlarda o'rganiladi. Iqtisodiyot sohalarida esa asosan QTEdan foydalanishning energiya tejamliligiga erishishga qaratilgan yo'nalishlarda tadqiqotlar olib borilsa, so'nggi yillarda makroiqtisodiy nazariyalarga tayangan holda barqaror rivojlanishning ustuvor yo'nalishi sifatida qaralmoqda.

Jumladan, Kasperowicz R. va boshqalar tadqiqotlarida 1995-2016-yillarda Yevropaning 29 davlatida an'anaviy ishlab chiqarish funksiyasi doirasida QTE iste'moli va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi uzoq muddatli munosabatlarni o'rganilgan. Tadqiqotlar natijalariga ko'ra QTEdan global tovar sifatida iqtisodiy o'sish jarayonida foydalanish katta ahamiyatga ega bo'lib, qayta tiklanuvchi manbalarni rag'batlantirish siyosati iqtisodiy o'sishni, qayta tiklanuvchi manbalarni ko'paytirishni va issiqxona gazlari (IG) chiqindilarini kamaytirishni ta'minlashi va barqaror rivojlanishning muhim maqsadlarini ta'minlashi asoslangan [4].

Chen Y. va boshqalar tomonidan Norvegiya, Yangi Zelandiya va Kanadaning ikkita provinsiyasida QTE narxlar va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi dinamik sabab-oqibat munosabatlarini o'rganilgan. Olingan empirik natijalar QTE narxlar va iqtisodiy o'sish o'rtasida vaqtga bog'liq sabab-oqibat munosabatlarining ijobiy korrelyatsiyasi mavjudligini tasdiqlagan [5].

QTE iste'moli tanlangan mamlakatlarning 58 foizida iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sir ko'rsatishini M. Shahbaz va boshqalar tadqiqotlarida asoslanadi. Mazkur holatdan kelib chiqib, tadqiqotchilar xalqaro hamkorlik agentliklari, energiya tashkilotchilari, hukumatlar va tegishli organlar ushbu iqtisodiyotning ko'pchiligida past uglerodli o'sish uchun QTE sarmoyasini oshirishga birgalikda harakat qilishlari kerakligini asoslaganlar [6].

E. Dogan va boshqalar tadqiqotlarida esa 1990-yildan 2010-yilgacha bo'lgan ma'lumotlarga asoslangan holda iqtisodiy natijalar yaqin muddatlarda emas, balki uzoq muddatlarda iqtisodiy o'sishga yuqori ta'sir etishishi mumkinligini asoslaganlar [7].

So'nggi yillarda O'zbekiston olimlari tomonidan ham bu borada keng tadqiqotlar olib borilmoqda. Jumladan, A.E. Imamov, E.Z. Imamov, X.N. Karimovlar tadqiqotlarida "yashil energiyani" ishlab chiqarish va undan samarali foydalanish bo'yicha O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan islohotlar tahlil qilingan va QTEdan samarali foydalanilgan tadbirkor va aholiga beriladigan imkoniyatlar ko'rib chiqilgan [8].

QTE manbalaridan foydalanishning huquqiy jihatlar D. R. Sodiqova, F. Raxmatov [9] ekologik siyosatning muhim yo'nalishlari sifatida Q. O. Allanazarov, K. X. Omonov [10] tadqiqotlarida ko'rib o'tilgan.

B.U. Urishe asoslangan lokal energiya tizimlarining samaradorligini aniqlash bo'yicha tadqiqotlar olib borgan [11].

S.S. Buzrukhanov tomonidan QTE manbalaridan sanoatda samarali foydalanish, ularni iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligini oshirish bo'yicha keng ko'lamli tadqiqotlar olib borganlar [12].

Yuqoridagi tadqiqot natijalaridan kelib chiqqanda, mazkur sohadagi ustuvor tadqiqot yo'nalishlari energiyaning iqtisodiy o'sishni ta'minlash, uglevodorodli energiya olish tizimini sezilarli va ortib borayotgan salbiy ta'siri, shuningdek, yoqilg'i-energetika resurslarining cheklangan zaxiralaridan samarali foydalanish bilan bog'liq tadqiqotlardir. Shu munosabat bilan, kelajakda ekologik toza va QTE manbalaridan foydalanishga o'tish bilan energetika tuzilmasini tubdan qayta qurishni taqozo etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda barqaror iqtisodiy rivojlanish maqsadlarini amalga oshirish uchun QTE manbalaridan foydalanish zaruriyati ilmiy adabiyotlarni ko'rib chiqish asosida aniqlanadi. QTE manbalari asosida energiya olish holati statistik tahlil qilinadi. Qiyosiy tahlildan foydalangan holda an'anaviy va QTE manbalaridan foydalanishning afzalliklari aniqlanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Jahon hamjamiyati barqaror rivojlanishga o'tish zarurligini tan olmoqda. Buning asosiy yo'nalishlari esa bir tomondan, iqtisodiy o'sishni va odamlarning turmush darajasini oshirish bo'lsa, boshqa tomondan, inson faoliyatining atrof-muhitga salbiy ta'sirini imkon qadar kamaytirishga erishishdir. Barqaror rivojlanishga o'tishda yangi energiya texnologiyalari va energiya manbalari, shu jumladan QTE manbalari muhim o'rin tutadi.

QTE manbalarini rivojlantirishning asosiy omillaridan biri ulardan foydalanishning ekologik tozaligidir. Quyosh energiyasini hisobga olgan holda, u ekologik jihatdan eng toza hisoblanadi, chunki quyosh elektr stansiyalarining ishlashi natijasida atmosferaga zararli moddalar chiqarilmaydi.

O'zbekiston quyosh nurlari ko'p bo'lganligi sababli quyosh energiyasidan foydalanish salohiyatiga ega bo'lganligi sababli asosiy e'tiborni aynan QTEning ushbu turiga qaratgan.

O'zbekistonda energiya majmuasini diversifikatsiya qilish va milliy tarmoqda muqobil va QTE manbalarining ulushini oshirish bo'yicha ko'plab islohotlar amalga oshirilmoqda. "Yashil" energiya siyosati doirasida investitsiyalarni jalb qilish uchun me'yoriy-huquqiy bazani yaratish, tadbirkorlik va aholi uchun turli imtiyozlar tizimini ishlab chiqish kabilar shular jumlasidandir. Amalga oshirilgan chora-tadbirlar natijasida QTE manbalarida elektr energiya ishlab chiqarish o'sib bormoqda(1-jadval).

1-jadval: O'zbekistonda QTE manbalarida elektr energiyasi ishlab chiqarish, mln. kVt. soat

Nomi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Quyosh elektr stansiyalari tomonidan ishlab chiqarilgan elektr energiyasi	0,003	0,3	0,7	0,2	0,1	0,03	49,0	435,8
Shamol elektr stansiyalari tomonidan ishlab chiqarilgan elektr energiyasi	-	-	-	-	15,5	-	1,2	-

Quyosh elektr stansiyalari tomonidan ishlab chiqarilgan elektr energiyasi 2015-yilda 0,003 mln. kVt/soatni tashkil etgan bo'lsa, 2022-yilda 435,8 mln kVt/soatni tashkil etgan. Quyosh energiyasidan foydalanish bo'yicha asosiy islohotlar 2021-yildan boshlanganligini inobatga olganda bir yilda qariyb 400 mln. kVt/soatlik quvvatlar ishga tushirilganligi ahamiyatli.

O'zbekistonda quyosh energiyasidan, xususan, sanoat korxonalarida foydalanishning strategik yo'nalishlarini ishlab chiqishda mamlakatning energiyaga bo'lgan ehtiyoji, iqtisodiy maqsadlari va ekologik jihatlarini hisobga olgan holda ko'p qirrali yondashuv nazarda tutiladi.

QTE manbalariga asoslangan energetika tizimlaridan foydalanishda energiya xavfsizligining yuqori darajasiga erishishning eng samarali yo'nalishi hisoblanadi. Mintaqaning o'z energiya resurslari bilan ta'minlanganlik darajasi energiya xavfsizligiga tahdidlarga moyillikning asosiy omillaridan biridir. Aynan gidroenergetika, quyosh va shamol energiyasi kabi mahalliy energetika resurslarini o'zlashtirish alohida hududlarning energetik mustaqilligi va xavfsizligini oshirish imkonini beradi. Ushbu holatlardan kelib chiqqan holda qayta tiklanuvchi energetika sohasidagi loyihalarni amalga oshirishda an'anaviy energiya tizimlariga nisbatan bir qator afzalliklari mavjud. 2-jadvalda qayta tiklanuvchi va an'anaviy energiya manbalariga asoslangan energiya ta'minoti tizimlarining qiyosiy tahlili amalga oshirilgan.

2-jadval: Qayta tiklanuvchi va an'anaviy energiya manbalariga asoslangan energiya ta'minoti tizimlarining qiyosiy tahlili

Omilar	QTE	an'anaviy energiya
Atrof-muhitga ta'siri	Odatda energiya ishlab chiqarish jarayonida kamroq issiqxona gazlari emissiyasini keltirib chiqaradigan atrof-muhitga kamroq ta'sir qiladi	Havo va suvning ifloslanishiga hissa qo'shishi va uzoq muddatli ekologik oqibatlariga olib kelishi mumkin bo'lgan qazib olinadigan yoqilg'i yoki atom energiyasini o'z ichiga olishi mumkin
Barqarorlik	ular tabiiy ravishda to'ldiriladigan resurslarga tayanib, resurslarning tugashi xavfini kamaytiradiganligi sababli barqarorroq hisoblanadi	Resurs mavjudligi bilan bog'liq muammolarga duch kelishi mumkin, ayniqsa qazilma yoqilg'i zaxiralari cheklangan bo'lsa
Narx	QTE infratuzilmasi uchun dastlabki xarajatlar yuqori bo'lishi mumkin, ammo davom etayotgan operatsion xarajatlar ko'pincha past bo'ladi. Texnologiyaning rivojlanishi qayta tiklanuvchi manbalarni raqobatbardoshroq qiladi	Xarajatlarga qazib olinadigan yoqilg'i narxining o'zgarishi va atom energetikasi infratuzilmasining murakkabligi ta'sir qilishi mumkin

Ishonchlilik va chidamlilik	Ishonchlilik quyosh va shamol uchun ob-havo sharoitlariga bog'liq, ammo energiyani saqlash kabi texnologiyalar tarmoq barqarorligini yaxshilaydi	Yadro va qazib olinadigan yoqilg'iga asoslangan tizimlar odatda ishonchliroq, ammo tabiiy ofatlar yoki ta'minot zanjiri uzilishi paytida qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin
Masshtablilik	kichik, markazlashmagan tizimlardan yirik kommunal miqyosdagi o'rnatishlarga osonlik bilan o'lchov qilinishi mumkin	Atom elektr stansiyalari va yirik yoqilg'i energetika obyektlari miqyosda cheklovlariga ega bo'lishi mumkin va katta investitsiyalarni talab qilishi mumkin
Energiya mustaqilligi	energiya manbalarini diversifikatsiya qilish va import qilinadigan yoqilg'iga bog'liqlikni kamaytirish orqali energiya mustaqilligiga hissa qo'shish	yoqilg'i importiga qaramlilik energiya xavfsizligiga ta'sir qilishi mumkin
Texnologik yutuqlar	Quyosh, shamol va energiyani saqlash texnologiyalarining jadal rivojlanishi samaradorlik va iqtisodiy samaradorlikni oshirishga yordam beradi	qazib olinadigan yoqilg'i uchun uglerodni ushlash va saqlash va yadroviy energiya uchun ilg'or reaktor konstruksiyalari kabi toza texnologiyalarni rivojlantirish uchun davomli tadqiqotlar zarur
Hukumat siyosati va imtiyozlari	Ko'pincha farzand asrab olishni rag'batlantirish uchun qo'llab-quvvatlovchi siyosatlar, subsidiyalar va rag'batlardan foyda ko'radi	Siyosat turlicha bo'lishi mumkin va rag'batlarga geosiyosiy omillar ta'sir qilishi mumkin

Umuman olganda qayta tiklanuvchi va an'anaviy energiya manbalarini tanlashda ekologik, iqtisodiy, ijtimoiy va texnologik omillarni inobatga olish talab etiladi. Optimal energiya aralashmasi mintaqaviy xususiyatlar, siyosat asoslari va rivojlanayotgan texnologik landshaftlarga qarab farq qilishi mumkin.

XULOSA VA TAVSIYALAR

O'zbekistonda QTedan foydalanish ko'lamini oshirish uchun quyidagilarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

O'zbekistonda quyosh va shamol resurslaridan toza energiya ishlab chiqarish bo'yicha yuqori salohiyatga ega. O'zbekistonda QTE manbalaridan foydalanish strategiyalarini ishlab chiqishga 2017-yildan keyin e'tibor qaratildi. O'zbekiston Respublikasida Barqaror rivojlanish maqsadlari bo'yicha ham strategik yo'nalishlar qabul qilinmoqda. Mazkur strategiyalarni ishlab chiqishda QTE manbalaridan foydalanish ko'lamini oshirish bo'yicha aniq "yo'l xaritalari" hududlar imkoniyatlari va sharoitlarini hisobga olingan holda ishlab chiqilishi lozim.

O'zbekistonda Quyosh fotoelektr stansiyalarni barpo etish va ularda energiya quvvatlarini oshirish bo'yicha xalqaro kompaniyalar bilan keng ko'lamli loyihalar amalga oshirilmoqda. Mazkur yo'nalishlardagi faoliyatni kengaytirish uchun xalqaro tashkilotlarning barqaror rivojlanish maqsadlarida amalga oshirilayotgan grant mablag'laridan foydalanish va hamkorlik mexanizmlarini ishlab chiqish talab etiladi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan QTE manbalaridan energiya ishlab chiqaruvchilarni, shuningdek, QTE manbalarining qurilmalarini ishlab chiqaruvchilarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashga, QTE manbalaridan ishlab chiqariladigan energiya bozorida narx va tarif siyosatiga doir masalalarni hududlar bo'yicha belgilash amaliyotini kiritilishi maqsadga muvofiq. Sababi, quyosh va shamol energiyasidan foydalanish imkoniyatlari barcha hududlar bo'yicha turlichadir.

QTE texnologiyalari va loyihalarni boshqarish bo'yicha mahalliy ishchi kuchining malakasini oshirish uchun o'quv dasturlari va ta'lim tashabbuslari amalga oshirilishi lozim. Aholiga QTening afzalliklari haqida ma'lumot berish, ularning ijobiy idrokni rivojlantirish uchun OAVlarida keng ko'lamli PR tadbirlarini amalga oshirish maqsadga muvofiqdir. Shuningdek, sanoat sohalarida QTE loyihalariga mahalliy va xorijiy investitsiyalarni faol jalb qilish uchun investitsiya forumlari va qulay investitsiya muhitini yaratishga qaratilgan siyosati amalga oshirilishi lozim.

Ushbu tavsiyalarni amalga oshirish orqali O'zbekiston QTE manbalarini keng qo'llash uchun qulay muhit yaratib, energiya xavfsizligi, iqtisodiy o'sish va ekologik barqarorlikka hissa qo'shishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni.
2. Mohammed Abdul Sattar, Mohd Sameeroddin, Md Kashif Gohar Deshmukh, Mohammad Abdul Sami (2020) Renewable energy and its industrial applications. International Research Journal of Engineering and Technology (IRJET). Issues 6, vol 7:6042–6046.
3. S. Mekhilef, R. Saidur, A. Safari, A review on solar energy use in industries, Renewable and Sustainable Energy Reviews, Volume 15, Issue (4):1777–1790.

4. Kasperowicz R., Bilan Y., Štreimikienė D. The renewable energy and economic growth nexus in European countries // Sustainable Development. –2020. –T. 28. –№. 5. –S. 1086-1093.
5. Chen Y. et al. Renewable energy and economic growth: A Markov-switching approach //Energy. – 2022. – T. 244. – S. 123089.
6. Shahbaz M. et al. The effect of renewable energy consumption on economic growth: Evidence from the renewable energy country attractive index //Energy. –2020. –T. 207. –S. 118162.
7. Dogan E. et al. The impact of renewable energy consumption to economic growth: a replication and extension of // Energy Economics. –2020. –T. 90. –S. 104866.
8. Imamov A. E., Imamov E. Z., Karimov X. N. Yangi O'zbekistonda QTE manbalarini joriy etish bilan bog'liq muammolar //Science and innovation. –2022. – T. 1. –№. A3. –S. 367–372.
9. Sodiqova D. R., Raxmatov F. K. QTE manbalaridan foydalanishning xukukiy jihatlari //” Conference on Universal Science Research 2023”. – 2023. –T. 1. – №. 5. –S. 87–93.
10. Allanazarov Q. O., Omonov K. X. Mamlakatni modernizatsiya qilishda QTEdan foydalanish istiqbollari //Results of National Scientific Research International Journal. –2022. –T. 1. –№. 8. –S. 57–62.
11. Urishev B. U. i dr. QTE manbalariga asoslangan lokal energiya tizimlarining samaradorligini aniqlash //Muqobil energetika. –2022. –T. 1. –№. 04. –S. 97–102.
12. Buzruksanov S. Sanoat korxonalarida muqobil energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar // Economics and Innovative Technologies. –2023. –T. 11. –№. 1. –S. 224–235.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.